

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΑΠΟΦΑΣΗ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ

της προσφυγής αριθ. 37270/02
που κατατέθηκε από την *È È*
κατά της Ελλάδας

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας στις 27 Ιανουαρίου 2005 σε συμβούλιο αποτελούμενο από τους:

Κύριο Λ. ΛΟΥΚΑΪΔΗ, *πρόεδρο,*

Κύριο Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

Κυρία F. TULKENS,

Κυρία E. STEINER,

Κύριο Κ. ΗΑΖΙΥΕΒ,

Κύριο D. SPIELMANN,

Κύριο S.E. JEBENS, *δικαστές,*

και τον κύριο S. NIELSEN, *γραμματέα τμήματος.*

Λαμβάνοντας υπόψη την πιο πάνω αναφερόμενη προσφυγή που κατατέθηκε στις 7 Οκτωβρίου 2002,

Λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν από την εναγόμενη κυβέρνηση και εκείνες που κατατέθηκαν σε απάντηση από τους προσφεύγοντες,

Αφού διασκέφθηκε, εκδίδει την πιο κάτω απόφαση:

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Η προσφεύγουσα, κυρία Ε.Ε., είναι Ελληνίδα υπήκοος που γεννήθηκε το 1946 και κατοικεί στην Αθήνα. Εκπροσωπείται ενώπιον του Δικαστηρίου από τον κ. Γ. Σακελλαρόπουλο, δικηγόρο του Συλλόγου της Αθήνας. Η καθής Κυβέρνηση εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Μ. Απέσσο, σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κύριο Δ. Καλόγηρο, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

A. Οι συνθήκες της υπόθεσης

Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, όπως αυτά εκτίθενται από τους διαδίκους, μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

Το 1995, η προσφεύγουσα δάνεισε στον Ν.Τ. 120.000 ευρώ περίπου. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι είχε έναν δεσμό με τον Ν.Τ. και ότι αυτός της ζήτησε χρήματα για να αναπτύξει τις επιχειρήσεις του και να οικοδομήσει το κοινό μέλλον τους. Ισχυρίζεται ότι, αφού εισέπραξε το ποσό αυτό, ο Ν.Τ. εξαφανίστηκε και ότι επιταγές που της είχε δώσει ως εγγύηση ήσαν ακάλυπτες.

Στις 13 Μαΐου 1997, μπροστά στην αδυναμία να επιτύχει την επιστροφή του ποσού του δανείου, η προσφεύγουσα κατέθεσε μήνυση με παράσταση πολιτικής αγωγής για απάτη κατά του Ν.Τ. και τεσσάρων άλλων ατόμων, τα οποία εξέδωσαν τις επιταγές που οπισθογράφησε ο οφειλέτης της. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι τα πρόσωπα αυτά, τα οποία ο Ν.Τ. της είχε παρουσιάσει ως πελάτες του, ήταν στην πραγματικότητα οι συνεργοί του.

Στις 21 Ιανουαρίου 2000, ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών Αθηνών παρέπεμψε τα πρόσωπα που καταγγέλλονται στην μήνυση της προσφεύγουσας σε δίκη (βούλευμα αριθ. 20824/2000). Αυτά άσκησαν έφεση κατά του βουλεύματος αυτού.

Στις 27 Ιουλίου 2000, το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Αθηνών αποφάσισε να θέσει την υπόθεση στο αρχείο χωρίς να δώσει συνέχεια (βούλευμα αριθ. 3320/2000). Στις 6 Σεπτεμβρίου 2000, η προσφεύγουσα άσκησε έφεση κατά του βουλεύματος αυτού.

Στις 11 Οκτωβρίου 2000, το Συμβούλιο Εφετών Αθηνών εξαφάνισε το προσβληθέν βούλευμα και παρέπεμψε τους κατηγορούμενους σε δίκη (απόφαση αριθ. 2215/2000). Η ακροαματική διαδικασία, η οποία είχε οριστεί αρχικά για τις 19 Φεβρουαρίου 2001, αναβλήθηκε με απόφαση του Πλημμελειοδικείου Αθηνών, προκειμένου να προσκομιστεί μία εξοφλητική απόδειξη που πιστοποιεί την ολοσχερή επιστροφή προς την προσφεύγουσα του ποσού, το οποίο αυτή είχε δανείσει (απόφαση αριθ. 17060/01). Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η ακροαματική διαδικασία αναβλήθηκε για τις 9 Οκτωβρίου 2001, αλλά ότι το δικαστήριο συνήλθε στις 11 Ιουλίου 2001, ημερομηνία κατά την οποία αυτή δεν παρουσιάστηκε, διότι δεν κλητεύθηκε να παραστεί. Η απουσία αυτή της στοίχισε μία καταδίκη για λιπομαρτυρία. Δεν προσκομίζει εν τούτοις κανένα αποδεικτικό στοιχείο σε στήριξη των ισχυρισμών της.

Μετά από πολλές αναβολές, η ακροαματική διαδικασία έλαβε τελικά χώρα στις 17 Απριλίου 2002. Οι πληρεξούσιοι δικηγόροι των κατηγορουμένων προσκόμισαν δύο βεβαιώσεις υπογεγραμμένες από την προσφεύγουσα, στις οποίες η ενδιαφερόμενη βεβαίωνε, μεταξύ άλλων, ότι της είχε επιστραφεί ένα μέρος του ποσού που είχε δανείσει στον Ν.Τ., ότι οι όροι επιστροφής του υπολοίπου του ποσού είχαν συμφωνηθεί μεταξύ των διαδίκων, ότι η αντιδικία της με τον Ν.Τ. οφειλόταν σε παρεξήγηση και ότι επρόκειτο να παραιτηθεί από οποιαδήποτε εκκρεμή δικαστική διαδικασία. Στη βάση των πληροφοριών αυτών, το δικαστήριο έκρινε ότι η προσφεύγουσα δεν είχε πλέον έννομο συμφέρον να παρασταθεί ως πολιτική αγωγή και την απέβαλε. Στη συνέχεια η προσφεύγουσα εξετάστηκε ως απλή μάρτυρας. Αυτή υποστήριξε ότι είχε πέσει θύμα απάτης και ότι δεν είχε

επιτύχει την επιστροφή ολοκλήρου του ποσού. Στο τέλος της ακροαματικής διαδικασίας, το δικαστήριο απάλλαξε τους κατηγορούμενους, για τον λόγο ειδικότερα ότι δεν αποδείχθηκε ότι ο Ν.Τ. είχε συνάψει σχέση με την προσφεύγουσα για να της αποσπάσει χρήματα και ότι η ίδια η προσφεύγουσα είχε δηλώσει ότι επρόκειτο για μία παρεξήγηση μεταξύ αυτής και του Ν.Τ. Η αιτιολογία που υιοθέτησε το δικαστήριο διατυπώθηκε σε εννέα χειρόγραφες και δυσανάγνωστες γραμμές (απόφαση αριθ. 37334/02). Η απόφαση αυτή δεν μπορούσε να προσβληθεί από ένδικο μέσο.

Β. Το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο και η πρακτική

1. Σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 321 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, οι τελεσίδικες αποφάσεις των πολιτικών δικαστηρίων έχουν ισχύ δεδικασμένου. Στη βάση της διάταξης αυτής, η νομολογία δέχεται ότι οι τελεσίδικες αποφάσεις των ποινικών δικαστηρίων δεν έχουν ισχύ δεδικασμένου έναντι των πολιτικών δικαστηρίων (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Εφετείο Αθηνών*, απόφαση αριθ. 67/1970, ΝοΒ 18, σελ. 453).

2. Στην ελληνική έννομη τάξη, η ποινική διαδικασία δεν αναστέλλει την πολιτική διαδικασία. Έτσι, αν η ποινική διαδικασία κινηθεί πριν ή κατά τη διάρκεια της δίκης ενώπιον του πολιτικού δικαστηρίου, το τελευταίο δεν υποχρεούται να αναστείλει την απόφασή του μέχρι να αποφανθεί τελεσίδικα ο ποινικός δικαστής επί της ποινικής διαδικασίας. Επιπλέον, ο πολιτικός δικαστής δεν δεσμεύεται καταρχήν από ό,τι κρίθηκε τελεσίδικα από την ποινική διαδικασία.

3. Η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων αναγνωρίζει τον ποινικό και πολιτικό ταυτόχρονα χαρακτήρα της παράστασης πολιτικής αγωγής (βλέπε, μεταξύ άλλων *Ολομέλεια Αρείου Πάγου-Ποινικό Τμήμα*, απόφαση αριθ. 1/1997, ΝοΒ, 1997).

ΑΙΤΙΑΣΕΙΣ

1. Επικαλούμενη το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, η προσφεύγουσα παραπονείται για την διάρκεια της διαδικασίας.

2. Επικαλούμενη την ίδια διάταξη, η προσφεύγουσα παραπονείται εξάλλου για το δίκαιο της διαδικασίας.

3. Επικαλούμενη το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1, η προσφεύγουσα παραπονείται τέλος για προσβολή του δικαιώματός του για σεβασμό της περιουσίας της.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. Η προσφεύγουσα παραπονείται για την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας και επικαλείται το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, του οποίου τα εφαρμοστέα αποσπάσματα έχουν ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δίκαιως (...) εντός λογικής προθεσμίας, υπό δικαστηρίου (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...).»

Καταρχήν, η Κυβέρνηση αμφισβητεί την εφαρμογή του άρθρου 6 § 1 εν προκειμένω. Κατ'αυτήν, η επίδικη διαδικασία δεν ήταν καθοριστική για ένα δικαίωμα αστικής φύσεως της προσφεύγουσας, αφού αυτή επιθυμούσε στην πραγματικότητα να υποστηρίξει την κατηγορία και όχι να λάβει ικανοποίηση για τις αξιώσεις της για αποζημίωση, για τις οποίες μπορούσε να απευθυνθεί στα πολιτικά δικαστήρια. Η Κυβέρνηση στηρίζεται ως προς τούτο στην υπόθεση Στόκα, η οποία κηρύχθηκε απαράδεκτη από το Δικαστήριο για τον λόγο ότι η απόφαση του ποινικού δικαστηρίου που διαπίστωσε την παραγραφή του αδικήματος δεν είχε επίπτωση πάνω στις πολιτικές αξιώσεις του προσφεύγοντος, οι οποίες είχαν ήδη αχθεί ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων που ουδόλως δεσμεύονται από την απόφαση των ποινικών δικαστηρίων (*Στόκας κατά Ελλάδας* (déc.), no. 51308/99,

29 Νοεμβρίου 2001). Επί της ουσίας, η Κυβέρνηση επικαλείται την πολυπλοκότητα της υπόθεσης και υποστηρίζει ότι τα επιληφθέντα δικαστήρια αποφάνθηκαν μέσα σε λογική προθεσμία.

Η προσφεύγουσα αμφισβητεί τις θέσεις της Κυβέρνησης.

Το Δικαστήριο είναι της γνώμης ότι η ένσταση απαραδέκτου που προβλήθηκε από την Κυβέρνηση πρέπει να συνεκδικαστεί με την εξέταση της αιτίασης επί της ουσίας. Πράγματι, το Δικαστήριο εκτιμά, υπό το φως των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από την νομολογία του πάνω στην «λογική προθεσμία», και λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των στοιχείων που έχει στη διάθεσή του, ότι η αιτίαση αυτή πρέπει να αποτελέσει το αντικείμενο μιας εξέτασης επί της ουσίας.

2. Επικαλούμενη το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, η προσφεύγουσα παραπονείται επίσης για το δίκαιο της διαδικασίας. Παραπονείται διότι αποβλήθηκε από πολιτική αγωγή, ενώ δεν είχε λάβει πλήρη ικανοποίηση, γεγονός που της στέρησε την δυνατότητα να υποστηρίξει τα δικαιώματά της. Παραπονείται επίσης διότι η αθώωση του Ν.Τ. και των συνεργών του ήταν σφάλμα διότι τα άτομα αυτά είχαν ποινικό μητρώο με πολλές καταδίκες για παρόμοιες πράξεις. Παραπονείται επίσης διότι η αιτιολογία της απόφασης ήταν δυσανάγνωστη και σε κάθε περίπτωση το τελευταίο δεν θα έπρεπε να αθωώσει τους κατηγορούμενους, γιατί περιφρονούσε με τον τρόπο αυτό την απόφαση του δικαστικού συμβουλίου να τους παραπέμψει σε δίκη.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 19 της Σύμβασης, έχει ως αποστολή να εξασφαλίζει τον σεβασμό των υποχρεώσεων των συμβαλλομένων Μερών που προκύπτουν από την Σύμβαση. Ειδικότερα, δεν είναι αρμόδιο να κρίνει τα πραγματικά ή νομικά σφάλματα που υποτίθεται ότι έχουν διαπραχθεί από ένα εθνικό δικαστήριο, παρά μόνον στο μέτρο που αυτά θα μπορούσαν να προσβάλουν τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που προστατεύονται από την Σύμβαση. Εξάλλου, αν και η Σύμβαση

εγγυάται στο άρθρο 6 το δικαίωμα για μία δίκαιη δίκη, δεν ρυθμίζει εν τούτοις το παραδεκτό των αποδείξεων ή την αξιολόγησή τους, η οποία εναπόκειται συνεπώς καταρχήν στο εσωτερικό δίκαιο και στα εθνικά δικαστήρια (*Garcia Ruiz κατά Ισπανίας* [GC], αριθ. 30544/96, § 28, CEDH 1999-I).

Στην παρούσα περίπτωση, ακόμη και αν το άρθρο 6 § 1 έχει εφαρμογή, το Δικαστήριο δεν διαπιστώνει καμία ένδειξη αυθαιρεσίας στην εξέλιξη της διαδικασίας, η οποία σεβάστηκε την αρχή της αντιμωλία διεξαγωγής και στη διάρκεια της οποίας η προσφεύγουσα είχε την δυνατότητα να παρουσιάσει όλα τα επιχειρήματα για την υπεράσπιση της υπόθεσής της. Σε ό,τι αφορά την απόφαση του δικαστηρίου να της αφαιρέσει την ιδιότητα της πολιτικής αγωγής, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η απόφαση ελήφθη στη βάση δύο υπογεγραμμένων από την προσφεύγουσα βεβαιώσεων με τις οποίες αυτή, μεταξύ άλλων, γνωστοποιούσε ότι επρόκειτο να παραιτηθεί από οποιαδήποτε δικαστική διαδικασία. Σε ό,τι αφορά την αιτίαση ότι η αιτιολογία του δικαστηρίου διατυπώθηκε επί εννέα χειρόγραφων και δυσανάγνωστων γραμμών, προκύπτει από τις υποβληθείσες από την προσφεύγουσα παρατηρήσεις ότι αυτή κατανόησε παρά ταύτα το περιεχόμενο του κειμένου της απόφασης. Συμπερασματικά, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, εκτιμώμενη στο σύνολό της, η επίδικη διαδικασία είχε δίκαιο χαρακτήρα, με την έννοια του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

Επεται ότι η αιτίαση αυτή πρέπει συνεπώς να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμη, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

3. Η προσφεύγουσα παραπονείται τέλος ότι η απόφαση του πλημμελειοδικείου της στέρησε την δυνατότητα να επιτύχει πλήρη αποζημίωση για την ζημία που υπέστη εξαιτίας της απάτης της οποίας έπεσε θύμα. Επικαλείται το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1, το οποίο έχει ως εξής:

«Έκαστο φυσικό ή νομικό πρόσωπο έχει δικαίωμα στον σεβασμό της περιουσίας του. Κανείς δεν μπορεί να στερηθεί της ιδιοκτησίας του παρά μόνον για λόγους δημόσιας ωφέλειας και σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από τον νόμο και τις γενικές αρχές του διεθνούς δικαίου.

Οι προηγούμενες διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα των Κρατών να θεσπίζουν τους νόμους που κρίνουν απαραίτητους για να ρυθμίσουν τη χρήση των αγαθών σύμφωνα με το γενικό συμφέρον και να εξασφαλίσουν την πληρωμή των φόρων ή άλλων συνεισφορών ή των προστίμων.»

Το Δικαστήριο κρίνει ότι η προσφεύγουσα ουδόλως στήριξε την αιτίαση αυτή, πολύ περισσότερο αφού στο ελληνικό δίκαιο ο πολιτικός δικαστής δεν δεσμεύεται καταρχήν από ό,τι έχει κριθεί τελεσίδικα από την ποινική δίκη. Τίποτα δεν εμποδίζει τον προσφεύγοντα να καταθέσει ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων μία αγωγή αποζημίωσης κατά των προσώπων που καταγγέλλονται στην μήνυσή της.

Επεται ότι η αιτίαση αυτή πρέπει συνεπώς να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμη, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο, ομόφωνα,

Αποφασίζει να συνεκδικάσει με την επί της ουσίας διαδικασία την ένσταση που προβλήθηκε από την Κυβέρνηση αναφορικά με την εφαρμογή του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

Κηρύσσει παραδεκτή, με την επιφύλαξη όλων των επιχειρημάτων επί της ουσίας, την αιτίαση την ελκόμενη από την διάρκεια της διαδικασίας.

Κηρύσσει την προσφυγή απαράδεκτη κατά τα λοιπά.

(υπογραφή)

Søren NIELSEN

(υπογραφή)

Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 9 Μαρτίου 2005

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετρουσόπουλος